

IMPERATIV PONOVNE INTEGRACIJE DJECA POVRATNICI NA ZAPADNOM BALKANU

Od 2012. godine, 1070 državljana zemalja Zapadnog Balkana otišlo je da živi i bori se na teritorijama pod kontrolom terorističkih organizacija u Siriji i Iraku. Oko 200 njih su bili maloljetni u vrijeme odlaska. Tokom godina, u sirijском i iračkom teatru sukoba rođeno je još mnogo djece čiji su roditelji državljani Zapadnog Balkana. Do kraja 2019. godine, oko 485 osoba se vratilo kući, što Zapadni Balkan čini regionom sa najvećom koncentracijom povratnika iz Sirije i Iraka u Evropi. Još stotine, uglavnom maloljetnika, ostaju zarobljeni u nesigurnim uslovima u Siriji, sa neizvesnim izgledima za repatrijaciju. Brojne zemlje se bore sa tim šta da rade sa državljanima koji su otišli da žive i bore se u takozvanom „kalifatu“ Islamske države (IS). Međutim, iskustvo i razumijevanje onoga što omogućava efikasno angažovanje u pogledu povratnika iz Sirije, naročito djece povratnika, u ranoj je fazi. Ova napomena o politici pruža preporuke o načinima za pristupanje rehabilitaciji i reintegraciji (R&R) djece povratnika na Zapadni Balkan, kombinujući novonastale dobre prakse sa vodećim principima konvencija, sporazuma i protokola usmjerenih na prava djece.

Više detalja potražite u: Adrian. Shtuni, [*Imperativ Ponovne Integracije: Djeca Povratnici Na Zapadnom Balkanu*](#), *The RESOLVE Network*, 2020.

PREPORUKE

Usvojiti proaktivni i inkluzivni pristup na nivou više agencija, obavezujući se na dugoročnu R&R strategiju. Državni organi treba da proaktivno investiraju u partnerstva sa više agencija i programe koji su fleksibilni, adekvatno finansirani i inkluzivni, uz integrisanje građanskog društva u ranoj fazi procesa. Međunarodni donatori i specijalizovane agencije treba da obezbijede dodatna finansijska sredstva i napore za razvoj kapaciteta za rješavanje pitanja nedostatka resursa i stručnosti.

Izraditi protokole angažovanja, prilagođene maloljetnim povratnicima, učiniti ih javnim i decentralizovati proces implementacije, gdje god je to moguće. Pristup angažovanja, osmišljen na osnovu posebnih potreba maloljetnika vjerovatno će omogućiti efikasniji psihosocijalni oporavak i ubranu reintegraciju djece povratnika. Objavljivanje ovih smjernica omogućilo bi dodatnu transparentnost, odgovornost i podršku procesu.

Okvir i pristup R&R djece povratnika kroz objektiv obrazovanja. Zbog razloga nacionalne bezbjednosti, neki aspekti repatrijacije i R&R povratnika, naročito odraslih, neizbježno su povezani sa sprovođenjem zakona i krivičnim pravom. Međutim, za djecu su obrazovanje i stručno osposobljavanje neki od najvažnijih R&R aspekata, koji nude put u novu budućnost, kao u programima reintegracije za djecu-vojnike.

Mjere podrške koje daju prednost najboljem interesu djece povratnika i razumno najbržoj rehabilitaciji i reintegraciji u opće društvo. Sudske ustanove trebale bi djelovati u skladu s međunarodnim pravom i primjenjivim normama maloljetničkog pravosuđa. U slučajevima kada je opravdano kazneno goniti djecu mlađu od 18 godina, trebalo bi razmotriti druge mogućnosti osim pritvora prije suđenja i zatvora u skladu s Konvencijom o pravima djeteta.

Procijeniti rizik i potrebe radi procjene mentalne dobrobiti i razine traume djeteta povratnika prije pružanja psihosocijalne podrške prilagođene individualnim potrebama. Djeca povratnici bila su izložena ekstremnom nasilju, a u nekim su slučajevima možda osobno pretrpjela ekstremno nasilje. U drugim su slučajevima možda sudjelovali u provođenju nasilnih ekstremističkih djela. Agencije zadužene za javno zdravstvo trebale bi provesti temeljite i ponavljajuće procjene radi zasebne procjene svakog slučaja.

Obavljati psihometrijska ispitivanja radi procjene intelektualnog razvoja djece povratnika za osiguravanje odgovarajućeg smještanja u obrazovni sustav i pružanje akademske pomoći prema potrebi. Ovi će naporu vjerojatno biti učinkovitiji ako umjesto institucionalizacije djeca primaju akademsko osposobljavanje i psihološku pomoć kod kuće, po mogućnosti od mobilnih timova stručnjaka. To može pomoći u sprečavanju stvaranja osjećaja neadekvatnosti, stigme i moguće marginalizacije dok povratnicima ne bude ugodnije u novom društvenom okružju.

RESOLVE NETWORK

Bolje istraživanje | Informisana praksa | Poboljšana politika u vezi sa nasilnim ekstremizmom
www.resolve.net.org | [@resolvevet](https://twitter.com/resolvevet)

RESOLVE mreža je smještena u Američkom institutu za mir, nadovezujući se na višedecenijsko nasljeđe instituta u pogledu dubokog angažovanja u zajednicama pogođenim sukobima.